

﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾

وجوب گذاشتن ریش

در قرآن و سنت و اقوال سلف صالح

نویسنده: ابو شاکر مسلم

شناخت کتاب:

نام کتاب	::	وجوب ریش در کتاب و سنت و اقوال سلف صالح
موضوع	::	وجوب گذاشتن ریش و کوتاه کردن بروت (سیل)
نویسنده	::	ابوشاکر مسلم
نوبت انتشار	::	اول
سال انتشار	::	۱۳۹۸

نشر و چاپ این کتاب برای هر مسلمان آزاد است

- ۶..... اهمیت ریش در اسلام.
- ۷..... احادیث وارد شده پیرامون وجوب ریش و کوتاه کردن بروت (سییل):
- ۱۰..... اجماع امت بر فرضیت ریش:
- ۱۰..... آیا موی کناره‌ها ریش محسوب می‌شوند؟
- ۱۲..... دیدگاه‌های علماء در مورد حکم ریش:
- ۱۶..... حکم ریش در چهار مذهب:
- ۱۸..... فرق بین مسلمین باغیر مسلمین در ریش است :
- ۱۹..... تراشیدن " ریش " مشابهت با کفار و مشرکین است:
- ۱۹..... فوائد گذاشتن ریش :
- ۱۹..... تراشیدن " ریش " ناسپاسی در مقابل نعمت الله است:
- ۱۹..... حکم تراشیدن ریش:
- ۲۳..... می‌گویند اگر ریش بگذاریم مارا مردم تمسخر میکنند:
- ۲۵..... از کسانیکه ریش خود را می‌تراشند امید پیروزی نداشته باشید!!!:

- از کجا تا کجا محدوده‌ی ریش است؟..... ۲۵
- فضیلت ریش داران در اسلام..... ۲۵
- حکم گذاشتن بروت (سبیل):..... ۲۶
- آیا بروت ها (سبیل) مثل جماعت تبلیغ تراشیده شود یا خیر؟!..... ۲۸
- عمل غیر مشروع در بروت ها (سبیل):..... ۳۲
- حکم امامت ریش تراش!..... ۳۲
- حکم تمسخر به ریش:..... ۳۳
- حکم گذاشتن مدل بر ریش..... ۳۴
- مجازات ریش تراش در اسلام..... ۳۵
- حکم قربانی ریش تراش..... ۳۶
- حکم خینه (حنا) کردن ریش:..... ۳۸
- حکم رنگ کردن ریش با رنگ سیاه:..... ۳۸
- حکم تراشیدن ریش دیگران (بخصوص حکم سلمان های یکه ریش دیگران را میتراشند):..... ۳۸

- ۴۰.....! میتراشند؟! چرا حکام مسلمانان ریش میتراشند؟
- ۴۱.....!!!: من ریش خود را میتراشم تا بتوانم در کشور های کفری دعوت کنم!!!
- ۴۴.....! آیا میتوان شخص ریش تراش را فاسق نامید؟!
- ۴۵.....: حکم اجاره وکرایه دادن دوکان به آرایشگاه ها و سلمان(دلاک):
- ۴۶..... چرا بحالت بکشیم از گذاشتن ریش.....
- ۴۷..... در جواب تحقیق BBC پیرامون توهین به ریش می گویم:.....
- ۴۸.....: فواید طبی ریش:.....

اهمیت ریش در اسلام

الگوی مسلمانان کسی جز رسول الله صلی الله علیه وسلم نیست و لذا ما تابع پیامبرمان هستیم نه تابع حکما! و حکما زمانی پیروی می شوند که امر به معروف نمایند و در معاصی و منکرات از آنها برائت می جوئیم.

بناءً ریش یکی از پرفضیلت ترین چیزی است که علماء کرام در فرضیت و سنت بودن آن اختلاف دارند، جمهور علماء میگوید گذاشتن ریش بالای هر فرد مومن فرض است اما عده ی از علماء میگویند سنت است.

الله سبحانه و تعالی میگوید: برای شما بهترین طریقه، طریقه ی رسول الله صلی الله علیه وسلم است پس یکی از طریقه یکه رسول الله صلی الله علیه وسلم به آن همیشه گی کرده است و حتی به گذاشتن آن بارها امر کرده است "ریش" است.

علماء میگویند: کل خیر فی اتباع السلف (هرخیر در اتباع پیروی سلف صالح است) بناء از هیچ یکی از سلف صالح (صحابه کرام، تابعین، تبع تابعین، علماء کرام) ثابت نیست که ریش نداشته باشند بلکه همه ی سلف صالح به گذاشتن "ریش" امر میکردند.

احادیث وارد شده پیرامون وجوب ریش و کوتاه کردن بروت (سبیل):

در مورد ریش «۱۴۶» حدیث آمده که اکثریت آن در درجه: صحیح و حسن میباشند.

اما بعضی از آنها را طور نمونه ذکر خواهیم نمود ان شاء الله.

- ابن عمر رضی الله عنه از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت کرده است: «خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ، أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَ أَوْفُوا اللَّحَى» بخاری (۵۸۹۲، ۵۸۹۳) و مسلم (۲۵۹)

«به منظور مخالفت با مشرکین سبیلتان را کوتاه نموده و ریشتان را آزاد بگذارید».

- در صحیح مسلم آمده است: « جُزُوا الشَّوَارِبَ وَأَرْحُوا اللَّحَى، خَالِفُوا الْمَجُوسَ » مسلم (۲۶۰)

«سبیلها را قطع کنید، ریشها را آزاد بگذارید و با این کار مخالفت خود را به مجوس نشان دهید».

- امام نسائی با اسناد صحیح در سنن خود از زید بن أرقم حدیثی از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تخریج کرده است: « مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا ». ترمذی (۲۷۶۱).

«هر کس سبیلش را کوتاه نکند از ما نیست»

عَلَّامَهُی بزرگ و حافظ مشهور ابو محمد بن حزم گفته است: «علما اتفاق نظر دارند بر این که کوتاه کردن سبیل و آزاد گذاشتن ریش فرض است» المحلّی - از ابن حزم - (۲/۲۲۰).

در باب کوتاهی سبیل و بلند نگه داشتن ریش و رسیدگی به آن احادیث پیامبر و کلام علما، بی شمار است که احتساب همه‌ی آنها میسر نیست. از احادیث سابق و همچنین از نقل اجماع توسط ابن حزم رحمة الله علیه.

خلاصه اینکه: آزاد گذاشتن ریش فرض است و به هیچ عنوان خلاف آن جایز نیست، زیرا پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به این کار امر فرموده و امر ایشان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برای وجوب است، کما این که الله تعالی فرموده است: [وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا] [حشر: ۷]

«چیزهایی را که پیامبر برای شما - از قبیل احکام - آورده است اجرا کنید و از چیزهایی که شما را از آن بازداشته است دست بکشید».

کوتاه کردن سبیل واجب است و البته افضل آن است که خیلی زیاد کوتاه شود و بلند کردن سبیل جایز نیست، چون این کار مخالفت با پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است که فرمودند:

«فُصُّوا الشَّوَارِبَ» - سبیل را کوتاه کنید - (طبرانی در «الاوسط» - (۹۴۲۶))

«جُزُّوا الشَّوَارِبَ» - سبیل‌ها را قطع نماید -

«مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا» - هر کس سبیل خود را کوتاه نکند از ما نیست -

همه‌ی این الفاظ در احادیث صحیح از پیامبر صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ نقل شده‌اند، بویژه در لفظ آخری وعید سختی در مورد سبیل آمده است؛ این ایجاب می‌کند که مسلمانان از آنچه که الله تعالی و پیامبرش نهی کرده‌اند باید پرهیز کنند و به اطاعت و دستور الله تعالی و پیامبرش مبادرت ورزند. از این معلوم می‌شود که گذاشتن و بلند کردن سبیل از جمله‌ی معاصی و گناهانی است که موجب تضعیف ایمان می‌گردد، و بیم آن می‌رود که با توجه به نافرمانی‌ها وقت فرود آمدن عذاب الهی فرا رسد. دراز کردن سبیل مشابحت با مجوس و مشرکین است و پیامبر صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ به ما دستور داد تا به منظور مخالفت با آنان برعکس عمل کنیم: «مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ»

«کسی که خود را به صورت قومی نشان دهد جزو آن قوم محسوب می‌آید».

اجماع امت بر فرضیت ریش:

- علامه‌ی بزرگ و حافظ مشهور ابو محمد بن حزم گفته است: «علما اتفاق نظر دارند بر این که کوتاه کردن سبیل و آزاد گذاشتن ریش فرض است» المحلّی - از ابن حزم- (۲/۲۲۰).
- شیخ علی محفوظ در کتابش (الإبداع فی مضار الإبتداع) می گوید: تمام ائمه اربعه اتفاق کرده اند که واجب است گذاشتن ریش و حرام است تراشیدن و کوتاه کردن آن. [إعفاء اللحية على ضوء الكتاب والسنة وأقوال أهل العلم].
- وعلمای دیگری چون: ابن القیم در زاد المعاد و مفتی شفیع حنفی و شیخ ابو محمد امین الله البشاوری و بقیه اهل علم بر فرض بودن ریش قائل اند.

آیا موی کنارها ریش محسوب می شوند؟

- شیخ ابن عثیمین - در مجموعه فتاوا و رساله‌ها (۱۲۴/۱۱) می گوید:
- بله. این موها نیز بخشی از ریش هستند، زیرا لغت عربی که لغت شریعت است چنین اقتضا می کند.

الله تعالی می فرماید: [إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (۲)] [یوسف: ۲]

«ما آن را (به صورت) کتاب خواندنی و به (زبان) عربی نازل کردیم تا شما آن را بفهمید».

[هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ] [جمعه: ۲]

«الله کسی است که از میان بی سوادان پیامبری برانگیخته است تا آیات الله را برای آنان بخواند و پاک شان بگرداند و به آنها کتاب (قرآن) و شریعت می آموزد».

مسلم است که معنی و مفهوم کلمات و جملات قرآن و سنت را لغت عربی تعیین می کند، مگر آن که خود شریعت معنی آن کلمه یا جمله را به معنی دیگری منتقل کند. مانند کلمه «صلاة» که معنی لغوی آن «دعا» است، لیکن شریعت اسلام معنی آن را از «دعا» به (عبارت معلوم و مشخص) انتقال داده است. پس هر گاه کلمه‌ی «صلاة» در قرآن و سنت ذکر شود بر مدلول شرعی اش حمل می شود مگر آن که مانعی در آن جا باشد، که چنین صورتی باز هم به معنی دعا، درود و... حمل می شود.

با تفصیلی که گفته شد، شریعت برای کلمه‌ی (لحیه) معنای خاص دیگری تعیین نکرده است، بنابراین به همان معنی لغوی محمول می گردد، و عرب زبان و اهل لعنت معنی لغوی آن را چنین بیان کرده اند: «لحیه -ریش- عبارت است از موی رویده بر فکها و گونه‌ها؛ از استخوان برآمده از کنار گوش تا استخوان برآمده در سمت دیگر».

صاحب (قاموس محیط) گفته است: «لحیه با کسره: موی گونه‌ها و چانه است».

امام ابن حجر عسقلانی رحمه الله علیه در فتح الباری ص ۳۵ ج ۱۰ چاپ (السلفیه) گفته است: «کلمه‌ی لویه عبارت است از موی که بر رخسار و چانه می‌روید».

با این تفصیل روشن شد که موهای روییده در کناره‌ها جزئی از ریش است، پس بر مسلمان لازم است که در اطاعت از الله و پیامبرش صبر و مدارا نماید و در شهرهای غربت (که احتمال دارد مسخره‌اش کنند) در حفظ و نگهداری از این واجب شرعی کوشا باشد؛ خوشا به حال غریبه‌ها!

مسلمان باید بداند که حق و حقیقت با کتاب و سنت موازنه می‌شود نه با عمل و رفتار مردم. از الله تعالی می‌خواهم که ما و جمیع برادران مسلمانم را بر سرحق و حقیقت استوار و پایدار نگه دارد! .

دیدگاه های علماء در مورد حکم ریش:

علماء در مورد حکم گذاشتن ریش و یا کم کردن و تراشیدن آن اختلافاتی دارند بشرح زیر:

۱- رأی جمهور و اکثریت علماء و رأی راجح بر اینست که ریش را نباید دست زد بلکه بحالت خودش باید رها کرد زیرا پیامبر صلی الله علیه و سلم فرموده است که: "خالفوا المشرکین، و فرؤا اللحی، و أحفؤا الشؤارب" یعنی: "با مشرکین مخالفت ورزید، ریش

بگذارید، و سیلها را بچینید" (صحیح بخاری) و میگویند که تیغ زدن ریش حرام میباشد و فاعل آنرا گناهکار میدانند، و بعضی از این علماء فاعل آنرا فاسق میدانند و اگر بطور مستمر ریش را بتراشد او را مرتکب گناه کبیره میدانند.

۲- رأی بعضی از علماء اینست که به اندازه یک قبضه دست، چیدن ریش جائز است ولی بیشتر از آن جائز نیست زیرا از عبد الله ابن عمر وارد شده است که پس از حج کردن ریش خود را قبضه میکرد و اضافه و اطراف آنرا میچید (روایت صحیح از ابو داوود) و باید گفت که علامه مبارکفوری در تحفة الاحوذی می گوید حدیث ابن عمر پیرامون یک قبضه ضعیف است و احادیث فراوانی دلالت بر این دارد که ریش به حال خودش رها شود.

۳- بعضی دیگر بر این باورند که کمتر از یک قبضه نیز میتوان کوتاه کرد تا اندازه ای که بتوان اسمش را ریش گذاشت ولی نه به اندازه ای که مانند تیغ زدن و یا تراشیدن بنظر برسد.

۴- بعضی دیگر مانند "عیاض" تیغ زدن ریش را مکروه میدانند (کتاب "فتح الباری" نوشته ابن حجر عسقلانی)

۵- بعضی از علمای معاصر نظرشان بر اینست که ریش داشتن سنت است و کوتاه کردن و یا تراشیدن و تیغ زدن مباح میباشد به حجت اینکه بایست رسم و رسوم و عادات این زمان که ریش تراشیدن نمونه پاکی و تمیزی است را مراعات کرد و میتوان آنرا

تراشید، که البته این رأی کاملاً باطل است زیرا اولاً دلیلی از قرآن و سنت ندارند و ثانیاً اسلام با گذشت زمان فرسوده نمیشود و برای همه ملتها و همه زمانها میباشد.

ولی بطور خلاصه ریش داشتن از قدیم الزمان رسم و رسوم مردم بوده، و در ادیان آسمانی نیز ریش داشتن رواج بوده، مثلاً خداوند در قرآن در قصه موسی علیه السلام میفرماید: " قال بینوم لا تأخذ بلحیتی ولا برأسی " یعنی: " (هارون به موسی) گفت ای پسر مادرم نه ریش مرا بگیر و نه سرم را" (سوره طه ایه ۹۴). پس این نشان میدهد که هارون علیه السلام نیز دارای ریش بوده و در ادیان گذشته مرسوم بوده است، و حتی احبار یهود و رهبان نصارای این زمان نیز ریش میگذارند هر چند در مجتمعشان یکنوع عیب و نقص بشمار می‌رود، ولی از آنجاییکه در ادیانشان رواج بوده، علمایشان آنرا معمولاً رعایت میکنند.

در واقع تا اواسط قرن ۲۰ میلادی ریش گذاشتن در همه مجتمعات شایع بوده، ولی کم کم غرب این عادت را به حجت تمیزی و ترتیب سر و صورت از بین برد و سپس این عادات و تقالید در کشورهای اسلامی نفوذ پیدا کرد، در حالیکه در گذشته بعضی امراء هنگام تنبیه یک فرد، ریش او را میتراشیدند و آن شخص شرم و حیا میکرد که جلوی مردم بی ریش ظاهر شود، ولی امروزه متأسفانه بیشتر مردم با دست خودشان ریششان را میتراشند و در جلو مردم فخر نیز میکنند و از اینکه خودشان را شبیه بانوان کرده اند شرم و حیا و پروایی ندارند!

پس در نتیجه از آنجاییکه ریش در اسلام سنت پیامبر صلی الله علیه و سلم میباشد و رأی جمهور علماء دست نزدن به ریش و ترک کردن و بلند کردن آن میباشد یک شخص مسلمان نباید بی ریش باشد تا اولاً سنت پیامبر صلی الله علیه و سلم را بجای آورده باشد، و ثانیاً شبیه زنان نشود و ثالثاً شبیه کفار نباشد، و در واقع ریش گذاشتن هیبت و زیبایی مرد را میرساند، و از قدیم گفته اند: هیبت مرد با ریش و شمشیر است و زیبایی زن با گهواره و بچه.

- شیخ ناصر الدین البانی می گوید: (وما لا ريب فيه عند من سلمت فطرته وحسنت طويته أن كل دليل من هذه الأدلة كافٍ لإثبات وجوب إعفاء اللحية وحرمة حلقها ، فكيف بها مجتمعة) . [إعفاء اللحية على ضوء الكتاب والسنة وأقوال أهل العلم] .
- شیخ الاسلام ابن تیمیه می گوید: وحرام است تراشیدن ریش به دلیل بودن فراوان احادیث صحیح و برای هیچ کس تراشیدن و کوتاه کردن آن درست نیست. [إعفاء اللحية على ضوء الكتاب والسنة وأقوال أهل العلم] .
- علامه ابن قیم می گوید: وهرچه گذاشتن ریش و به حال خود آنرا گذاشتن از سنت هاست و شریعت بد دانسته است که آنرا کوتاه کنیم طوری که بعضی از اعاجم این کار را می کنند [تهدیب السنن] .
- ابن عبدالبر می گوید: وحرام است تراشیدن ریش و ریش خویش را نمی تراشد مگر محنتین (کسانی که نه مرد اند و نه زن) [التمهید] .

- ابن عابدین حنفی می گوید: گرفتن و تراشیدن ریش طوریکه مغربیان و مختشان انجام میدهند هیچ کسی آنرا دوست ندارد. [تنقیح الفتاوی الحامدیة ۱/۳۲۹]. وكذلك في رد المحتار ۵/۲۶۱].
- شاه ولی الله دهلوی می گوید: وکوتاه کردن (ریش) طریقه و روش مجوس است و در آن تغییر خلق الله می آید. [حجة الله البالغة ۱/۱۸۲].
- عمر بن العزیز می گوید: تراشیدن ریش در حقیقت مثله کردن است و مثله کردن را رسول الله صلی الله علیه وسلم منع نموده است.

حکم ریش در چهار مذهب:

البته باید گفت که انصاف اینست در اسلام چهار مذهب وجود ندارد بلکه دهها مذهب و روش است و اسلام هیچ فرد را مکلف نساخته است که پیرو یکی از این مذاهب باشد.

مذهب شافعی: امام شافعی میفرماید در کتاب ((الام)) : تراشیدن ریش حرام است ؛ و این نص صریح است از الزرکشی و واستاذه القفال الشاشی بر حرمت و حرام بودن برداشتن و تراشیدن ریش و این هم از امام نووی روایت شده و نص امام نووی هم بر حرمت تراشیدن ریش است، و او هم از آنان این قول را گرفته ،

مذهب مالکی: قطعاً نص امام مالک هم مانند امام شافعی بر این رای و راه است و بر راه دوست و خلیل اش است که : تراشیدن ریش حرام بوده، و ابن عبد البر در کتاب

التمهید میفرماید: حرام است ریش تراشیده شود و هیچ مردی ریش نمی تراشد مگر مردی که از حال جماع افتاده و از مردانگی افتاده و حالت مردانگی ندارد ((کنایه از بی غیرتی و دیوث بودن است))

مذهب حنفی: ابن عابدین در کتاب ((الدرالمختار)) می فرماید: حرام است که ریش تراشیده شود و اما باید یک مشت از آن گرفته شود (یعنی به اندازه ای ریش را کوتاه کرد که حتی باید به اندازه ای که بتوان یک مشت از آن را گرفت)) و آن را باقی گذاشت، و تراشیدن ریش دور از شان است و تراشیدن ریش کار غربی ها مجوس و یهود و عجم ها است ، ((یعنی تراشیدن ریش کار مسلمان نیست))

مذهب حنبلی ها: السفارینی در کتاب ، ((غذاء الباب)) و سخنش مورد اعتماد است در این مذهب و رای بر حرام بودن تراشیدن ریش دارد و نص آن قانع کننده است بر آن ، و شیخ الاسلام ابن تیمیه در کتاب ((الاختیارات العلمیه)) میفرماید؛ تراشیدن ریش و برداشتن آن از طول و عرض آن حرام است.

فرق بین مسلمین با غیر مسلمین در ریش است :

علماء برین نظر اند که ریش یکی از شعائر اسلام است و هر مسلمان باید در نماز و "ریش" از مسلمان دیگر فرق داشته باشد ، علماء میگویند که هرکس بر "ریش" تمسخر کند او مرتد میشود .

گذاشتن ریش واجب است و کسی که ریش خود را می‌تراشد مخالفت با نصوص شرعی کرده است .

رسول الله صلی الله علیه وسلم در احادیث بی شماری امر کرده است برای گذاشتن "ریش" و منع کرده است از تراشیدن آن ؛ طوری که فرموده است (شما ریش تان را بگذارید ، و بروت های تان را کم کنید (متفق علیه) و احادیث زیادی دلالت برین میکند که گذاشتن "ریش" واجب بوده و در هر حدیث آمده "بگذارید ریش تان را ، بگذارید ریش تان را .

تراشیدن "ریش" مشابهت با کفار و مشرکین است:

رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: شما "ریش" تان را بگذارید و بروت های تان را کوتاه کنید و مشابهت با یهود و نصاری نکنید {رواه احمد} و همچنان رسول الله میفرماید : مخالفت کنید با مشرکین "ریش" خود را بگذارید و بروت های تان را کوتاه کنید .

فواید گذاشتن ریش :

- امام ابن قیم میگوید : گذاشتن ریش وقار و عزت است برای مردان .
- و همچنان میگوید "ریش" فرقی است بین زنان و مردان [التبیان فی اقسام القرآن].

- شیخ عبدالله بن سلمان میگوید: ریش شرف است برای مردان و کوتاه کردن "ریش" از فعل ایزک ها (خنتی مشکلان) است [الدررالسنيه].

تراشیدن "ریش" ناسپاسی در مقابل نعمت الله است:

شیخ عبدالله بن سلمان میگوید: واز منکرات یکه اکثر مردم دچار آن شده اند تراشیدن "ریش" است که این ها درحقیقت کفران نعمت میکنند و زیبائی که الله برای شان داده است ان را دور میکنند عایشه رضی الله عنها میفرماید: قسم به آن ذاتی که مردان را با ریش زینت داده است [الدررالسنيه].

حکم تراشیدن ریش:

نخست باید گفت که: تراشیدن ریش؛

- تغیر آوردن در خلقت الله سبحانه و تعالی میباشد.
- مخالفت امر و سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم میباشد.
- مشابحت نمودن با آتش پرستان میباشد.
- مشابحت با زنان میشود.

- آشکار کردن گناه (پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: هیچ جرمی بالاتر از این نیست که گناهی را نزد مردم انجام دهی و به آن افتخار کنی).
- اصرار و همیشگی بر گناه.

لازم به تذکر است که امر خداوند و پیامبرش صلی الله علیه و سلم را نباید بر اساس عقل و منطق قبول کرد و یا رد کرد، بلکه فرمان خداوند و پیامبرش صلی الله علیه و سلم را مطلقاً باید قبول کرد چه حکمتش را بدانیم و چه ندانیم، خداوند میفرماید: " وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ... " ﴿الحشر: ۷﴾

«و هر چه پیامبر به شما بدهد، آن را بپذیرید و هر چه شما را از آن منع کند پس، از آن باز ایستید»

و میفرماید: " ... أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ... " (النساء: ۵۹)

" خداوند را اطاعت نمائید و رسول را اطاعت نمائید "

تراشیدن ریش حرام است، زیرا این عمل معصیت و سرپیچی از پیامبر صلی الله علیه و سلم است، زیرا رسول الله صلی الله علیه و سلم فرموده است: «أَعْفُوا اللَّحْيَ وَأَخْفُوا الشَّوَارِبَ».

«ریش را دراز کنید و سبیل را کوتاه نمایید». بخاری (۵۸۹۲، ۵۸۹۳) و مسلم (۲۵۹)،

دلیل دیگر برای حرمت ریش تراشی این است که این عمل، خروج از سیره‌ی انبیا و پیوستن به راه و روش مجوسیان و مشرکان است.

حدود شرعی ریش: موی صورت، فک و رخسار، حدود شرعی ریش هستند، به این معنی که هر مویی که بر صورت، فک و رخسار و چانه روییده است ریش محسوب می‌شود. بنابر دلایلی که ذیلاً بیان می‌شوند کوتاه کردن ریش حتی به مقدار اندک نیز معصیت و ناجایز است. پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده است:

- « أَعْفُوا اللَّحَى » (ریش را رها نمایید- تا بزرگ شود-).

- « وَ أَرْخُوا اللَّحَى » (ریش را دراز کنید).

- « وَ وُفِّرُوا اللَّحَى » (ریش را زیاد کنید).

همه‌ی این الفاظ دلالت می‌کنند که گرفتن و کوتاه کردن ریش (حتی به مقدار کم) جایز نیست. البته نباید نادیده گرفت که معاصی با هم تفاوت‌هایی دارند و جرم تراشیدن بیشتر از کوتاه کردن است، زیرا تراشیدن مخالفت واضح‌تر و روشن‌تری می‌باشد.

اما در مورد حکم گذاشتن ریش برای مردان، رأی جمهور و اکثریت علماء و رأی راجح

بناء تراشیدن ریش حرام می‌باشد و فاعل آن گناه بزرگی را انجام داده است.

می گویند اگر ریش بگذاریم ما را مردم تمسخر میکنند:

- می گویند ما را به گذاشتن ریش و حجاب تمسخر میکنند! در جواب بگو: اگر کسی ریش یا حجاب شما را نقد کرد به یاد داشته باشید که شما اینجا (دنیا) هستید تا الله متعال را راضی کنید نه مردم را...

امام شافعی رحمه الله می فرماید: «مسلمانان اجماع کرده اند کسی که سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم برای وی روشن شد، حق ندارد آن را به خاطر هیچ کس رها کند» ابن قیم، إعلام الموقعین: ج ۳ ص ۲۸۳.

شیخ ابن عثیمین در مورد شوخی به الله و رسول یا سنت او می فرماید:

"استهزاء کردن به خداوند، رسول و سنتش کفر و باعث ارتداد است و انسان را از اسلام خارج می کند چنانکه می فرماید: *وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (۶۵) لَا تَعْتَدِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ* [توبه ۶۵-۶۶]

«اگر از آنها سؤال کنید گویند: ما شوخی و بازی می کردیم. بگو آیا خدا و آیات و رسولش را مسخره کرده اید؟ عذر نیاورید هر آینه بعد از ایمان خود کافر شدید.» بنابراین هرکس به الله و رسول و دین استهزاء نماید کافر می شود چنانکه در مورد همان کسانی که استهزاء نمودند می فرماید: *لَا تَعْتَدِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ يُعَذِّبُ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ* [توبه ۶۶]

«عذر نیاورید به تحقیق بعد از ایمان آوردنتان کافر شدید اگر از طائفه ای از شما درگذریم طایفه دیگر را عذاب می کنیم به سبب اینکه مجرم بودند.» چنانکه ملاحظه می شود خداوند متعال بیان می دارد که از گروهی از شما می گذرد و این عفو بدون توبه کردن از کفرشان که در استهزاء کردن به خدا و آیاتش متجلی بود، ممکن و میسر نیست. " (مجموع الفتاوی)

" همچنین از ایشان سوال می شود: کسی که فردی را به خاطر کوتاه بودن لباس و ریش مسخره می کند حکمش چیست؟

ایشان جواب می دهند: اگر چنانچه از مسخره کردن فردی که ریش دارد و لباسش را از قوزک پا بالاتر قرار داده مسخره کردن عملش بوده است در حالیکه می دانست این کارها جزو شریعت اسلام می باشد دچار کفر گردیده است ولی اگر فقط قصدش مسخره کردن فرد مورد نظر به خاطر مسائل شخصی صرف نظر از کارش بوده در چنین حالتی کافر نمی شود. " (مجموع الفتاوی)

و باز می فرمایند: "مسخره کردن دینداران و کسانی که به دستورات خداوند عمل می کنند نوعی نفاق است چون خداوند متعال در مورد منافقان می فرماید: *الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ* [توبه ۷۹]

«کسانی که از مؤمنان راغب و خواهان صدقه و احسان عیب جویی می کنند مؤمنانی که جز نتیجه تلاش و زحمت خویش چیزی را ندارند را مسخره می کنند خداوند آنها را مسخره می نماید و عذابی دردناک برای آنهاست.» و اگر چنانچه به خاطر کاری که انجام می دهند که دستور اسلام است آنها را مسخره می کنند در این صورت نتیجه کارشان مسخره کردن به دین است و استهزاء به شریعت نیز کفر است ولی در صورتی که قصدشان فقط استهزاء نمودن به شخص صرف نظر از کاری که می کند باشد در این صورت کافر نمی شود چون در اینجا قطع نظر از اعمالش مورد تمسخر قرار داده است لذا دچار کفر نشده است گرچه گناه بزرگی است، واجب است کسی را که ملتزم به شریعت خداوند است کمک و یاری نمود و بر انجام و پایداری بر آن تشویق کرد و در صورت خطا باید او را مطلع نمود تا بر راه خواسته شده و مطلوب مستقیم باشد.» (مجموع الفتاوی).

از کسانی که ریش خود را می تراشند امید پیروزی نداشته باشید!!!

علامه شنیطلی می گوید:

مردان یکه خزانه های کسری و قیصر را بدست گرفتن و نصیب شد مشرق و مغرب زمین برای آنها ؛ درین آنها ریش تراشان نبود. [اضواءالبیان(۴/۹۲)].

«والرجال الذین أخذوا کنوز کسری و قیصر، ودانت لهم مشارق الأرض ومغاربها؛ لیس فیهم حالق.».

از کجا تا کجا محدوده‌ی ریش است؟

محدوده‌ی ریش از محل برآمدگی دو استخوانی که بالاتر از نرمه‌ی گوش‌ها قرار دارند شروع و تا انتهای صورت خاتمه می‌یابد. بدین ترتیب مویی که بر رخسار روییده، ریش محسوب می‌شود.

در (قاموس محیط) صفحه‌ی ۳۸۷ ج ۴ آمده است: «اللحیة بالكسر: شعر الخدین و الذقن». — لحيه به کسر لام؛ موی رخسار و چانه است. — بنابراین کسانی که موی رخسار را جزء ریش نمی‌دانند باید ادعای‌شان را با دلیل ثابت کنند. شیخ ابن عثیمین — مجموعه فتاوا و رسایل (۱۲۴/۱۱)

باید گفت که ریش که هرچه طولانی شود دست زدن آن نیز گناه می‌باشد بگذارید ریش تا آنچه که الله می‌خواهد دراز شود.

فضیلت ریش داران در اسلام

ریش یکی از سنت‌های پیامبر صلی الله علیه وسلم می‌باشد.

- امام مالک بن انس رحمه الله میفرماید: مژده باد بر کسی که بر سنت بمیرد.
- یکی از علما میگوید می فرماید: فتنه ها چون طوفان هستند، و از آن نجاتی نیست مگر بوسیله تمسک به سنت و به سنت نمی توان تمسک جست مگر بوسیله شناخت آن. شرح العبودیة ص ۹۰.
- امام بخاری رحمه الله تعالی میفرماید: برترین مسلمانان آنهایی هستند که سنتی از سنت های رسول الله صلی الله علیه و سلم را که فراموش شده، زنده می کنند؛ پس صبر پیشه کنید ای صاحبان سنن، الله عزوجل رحمتش را بر شما نازل کند، چون که در میان مردم اندک هستید... الجامع ۱/۱۱۲.

ام المؤمنین عائشه می گوید: « سبحان الذی جمّل الرجال باللّحی ».

یعنی: پاک و منزّه است آنکسی که مردها را با ریش زیبا و مزین نموده است.

و توضیح عبارت بعد از آن بر این گفته ی عایشه رضی الله عنها: و با نظر انداختن به اکثر کائنات و موجودات زنده در می یابیم که الله تعالی جنس مذکر را با صفاتی مختص کرده است که وی را زیبا و آراسته می گرداند، از جمله موهای دوروبر سر مانند شیر و یا پرندهگان زیبایی که جنس نر هستند.

سیده عایشه رضی الله عنها می گوید: « پاک و منزّه است آنکسی که مردها را با ریش زیبا و مزین نموده است. » و با نظر انداختن به اکثر موجودات زنده در می یابیم که الله

تعالی جنس مذکر را با صفاتی مختص کرده است که وی را زیبا و آراسته می گرداند، از جمله موهای دوروبر سر مانند شیر و یا پرندگان زیبایی که جنس نر هستند.

و نیز عائشه رضی الله عنه می گوید: سبحان من زین الرجال باللحی والنساء بالذوائب" [مستدرک حاکم].

یعنی: پاک و منزّه است آنکسی که مردها را با ریش و زنان را با گیسوان مزین نموده است.

بنده با تا این سن تمام کسانی که چهره مقبول داشته اند دیده ام که فقط آنهایی هستند که ریش دارند و بس.

- شیخ عبدالعزیز بن باز می گوید: گذاشتن ریش عزت و کرامتی است از طرف الله سبحانه و تعالی و الله ریش را گذاشته تا فرق شود بین زن و مرد و فرق شود بین مؤمن و کافر ، و مؤمنان واقعی و غیر واقعی ، بله ریش! نوری است برای مردان و فرقی است بین زن و مرد. [مجموع الفتاوی ۷/۲۷].

حکم گذاشتن بروت (سبیل):

گذاشتن بروت شرعا جواز نداشته و خلافت سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم و سلف صالح میباشد.

پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «قُصُّوا الشَّوَارِبَ» - سبیل را کوتاه کنید- (طبرانی در «الاوسط»- (۹۴۲۶))

و نیز پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: « جَزُّوا الشَّوَارِبَ » - سبیل ها را قطع نمایید- مسلم (۲۶۰)

و نیز پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: « مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا » - هر کس سبیل خود را کوتاه نکند از ما نیست- ترمذی (۲۷۶۱).
و گذاشتن بروت از افعال کمونستان کافر میباشد .

ابن دقیق العید میگوید : در کوتاه کردن بروت دوفایده است ۱: مخالفت با عجم ها
۲: به آسانی وبدون تکلیف طعام خوردن .

آیا بروت ها (سبیل) مثل جماعت تبلیغ تراشیده شود یا خیر؟!

به تحقیقی که من داشتم باید بروت ها (سبیل) تراشیده نشود بلکه کوتاه کرده شود.

امام شوکانی رحمه الله می گوید: «مردم در اندازه ی کوتاه کردن سبیل اختلاف نظر دارند؛ اما بیشتر علمای سلف گفته اند که سبیل باید کلا برداشته شده و (با تیغ) تراشیده شود، به دلیل فرموده ی پیامبر صلی الله علیه وسلم که فرمود: (أحفوا= در

کوتاه کردن مبالغه کنید) و (أَهْكَوَا = مبالغه کنید در پاک کردن) و این رای اهل کوفه (یعنی علمای تابع ابوحنیفه و روایتی از امام احمد نیز است).

همچنین بسیاری از علمای دیگر فرموده اند که تراشیدن آن جایز نیست، و این رای مالک (و شافعی و روایت دیگری از امام احمد) است.

حتی امام مالک به شدت تراشیدن سبیل را منع کرده و فرموده کسی که چنین کند مستحق تادیب است.

و نیز او گفته که تراشیدن آن بدعتی است که در بین مردم رواج پیدا کرده، و این قول مالک را امام نووی در المجموع و ابن قیم در زاد المعاد و دیگران نیز آورده اند.

امام شافعی گفته: هرکس بروت خود را بتراشد او درحقیقت خود را مثله نموده است.

اما جمهور اهل علم خلاف قول مالک را گفته اند. و آنها چنین نظر دارند که تراشیدن و یا کوتاه کردن (هر دو) جایز است، هر چند در مقدار و اندازه ی (کوتاه کردن سبیل) اختلاف دارند». "نیل الأوطار" (۱ / ۱۴۸).

و علامه ابن باز رحمه الله می گوید: « کوتاه کردن سبیل واجب است و البته افضل آن است که خیلی زیاد کوتاه شود و بلند کردن سبیل جایز نیست، چون این کار مخالفت با پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است که فرمودند:

«فُضُّوا الشَّوَابَ» - سبیل را کوتاه کنید- (طبرانی در «الاوسط» - (۹۴۲۶))

« حُزُّوا الشَّوَابَ » - سبیل‌ها را قطع نمایند - مسلم (۲۶۰)

« مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا » - هر کس سبیل خود را کوتاه نکند از ما نیست - ترمذی (۲۷۶۱).

همه‌ی این الفاظ در احادیث صحیح از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل شده‌اند، بویژه در لفظ آخری وعید سختی در مورد سبیل آمده است؛ این ایجاب می‌کند که مسلمانان از آنچه که الله تعالی و پیامبرش نمی‌کرده‌اند باید پرهیز کنند و به اطاعت و دستور الله تعالی و پیامبرش مبادرت ورزند. از این معلوم می‌شود که گذاشتن و بلند کردن سبیل از جمله‌ی معاصی و گناهانی است که موجب تضعیف ایمان می‌گردد، و بیم آن می‌رود که با توجه به نافرمانی‌ها وقت فرود آمدن عذاب الهی فرا رسد. دراز کردن سبیل مشابحت با مجوس و مشرکین است و پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ما دستور داد تا به منظور مخالفت با آنان برعکس عمل کنیم: « مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ »

« کسی که خود را به صورت قومی نشان دهد جزو آن قوم محسوب می‌آید ». مجموعه فتاوا و مقالات مختلف (۳/۳۶۲، ۳۶۳).

و علامه ابن عثیمین می‌گوید: «افضل آنست که سبیل کوتاه شود چنانکه سنت بر آن دلالت می‌کند.. اما تراشیدن آن جزو سنت نیست، و قیاس بعضی از مردم که آنرا با تراشیدن موی سر در حج قیاس کرده‌اند در حالیکه این قیاس مخالف نص است، اعتباری ندارد، و برای همین است که مالک رحمه الله در مورد تراشیدن سبیل گفته: " إنه

بدعه ظهرت فی الناس " یعنی بدعتی است که در بین مردم رواج یافته، بنابراین شایسته نیست که از سنت نبوی عدول کرد، چرا که در پیروی کردن از سنت هدایت و صلاح و سعادت و رستگاری است. » «مجموع الفتاوی» (۱۱/باب السواک و سنن الفطرة/سؤال رقم ۵۴).

و ابن جریر طبری و قاضی عیاض و حافظ ابن حجر، هر دو حالت (کوتاه کردن یا تراشیدن) را جایز می دانند. نگاه کنید به: "الموسوعة الفقهية" (۲۵/۳۲۰).

خلاصه اینکه: تراشیدن و یا کوتاه کردن سبیل هر دو جایز هستند و ایرادی ندارد که شخصی سبیلش را از ته بتراشد، هر چند افضل آنست که به اندازه ای از سبیلش کوتاه کند که کناره ی لبش نمایان شود، و بطور کلی سبیلش را بر ندارد، زیرا این حالت همان روشی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم بر آن بوده، چنانکه از ابن عباس رضی الله عنه روایت شده که گفت: « كان النبي صلى الله عليه وسلم يقص شاربه » پیامبر صلی الله علیه وسلم سبیلش را کوتاه می کرد. روایت امام احمد (۲۷۳۳) و شیخ احمد شاکر گفته: اسناد آن صحیح است.

عمل غیر مشروع در بروت ها (سبیل):

بعضی از مردم فقط قسمت انتهایی از موی سبیل لب بالایی خود را کوتاه می کنند تا کناره ی لب نمایان شود و دیگر قسمتها را کوتاه نمی کنند، این عمل برخلاف سنت است و در حکم کوتاه کردن سبیل نیست.

حکم امامت ریش تراش !:

اما در مورد صحت نماز و یا امامت کسی که ریش را می تراشد، در واقع میتوان گفت که تراشیدن ریش هر چند حرام است ولی از مبطلات نماز نیست، و هر کسی که نمازش برای خودش صحیح باشد و ارکان و شروط نماز را صحیح بجای بیاورد امامتش نیز برای دیگران صحیح میباشد.

ولی بعضی از طرفداران مذهب مالکی نماز پشت سر کسی که ریشش را تراشیده باطل میدانند ولی قول درست و راجح در مذهب مالکی اینست که نماز باطل نمیشود، و همچنین در مذاهب دیگر مانند حنفی و شافعی و حنبلی نماز پشت سر این اشخاص صحیح میباشد.

حکم تمسخر به ریش:

اگر کسی به یکی از شرائع دین عمدا و از روی آگاهی توهین کند درحالیکه می داند آن جزو دین است؛ بدون شک کافر می گردد.

که کسی به ریش توهین کرده در حالیکه می دانسته جزو سنت نبوی صلی الله علیه وسلم است، چنانکه قصد وی از این توهین اهانت به شریعت خدا در باره ی ریش باشد، بدون شک کافر می شود، ولی اگر چنانکه خود می گوید هدفش بیشتر مسخره کردن فرد دارای ریش بوده نه خود سنت نبوی، در اینصورت او کافر نیست، ولی مرتکب گناه شده است، که برای گناه هم توبه لازم است.

باز هم تأکید میکنم که :

اگر کسی از ریش دیگری مسخره کند و منظورش مسخره از خود آن شخص و شکل و هیئتش باشد گناهکار میشود و باید از آن شخص پوزش بطلبد ولی کافر نمیشود، ولی اگر کسی از ریش مسخره کند و منظورش مسخره از دین اسلام باشد که ریش گذاشتن را سنت میدانند در اینصورت این آیه ۶۵ سوره توبه بر او تطبیق میکند ده به شوخی گفته باشد و چه جدی، و از اسلام خارج میشود، خداوند متعال در این آیه میفرماید: { " وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۗ قُلْ أَلَا لِلَّهِ وَأَيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ * لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ... } " (التوبة : ۶۵-۶۶)

و اگر از آنها پرسشی (که چرا این اعمال خلاف را انجام دادید؟) می‌گویند: ما بازی و شوخی می‌کردیم! بگو: آیا خدا و آیات او و پیامبرش را مسخره می‌کردید؟ (بگو) عذر خواهی نکنید (که بیهوده است؛ چرا که) شما پس از ایمان آوردن، کافر شدید ... " .

حکم گذاشتن مدل بر ریش:

آنچه که در مورد ریش جایز است؛ تنها گذاشتن و رها کردن آن است بدون آنکه کسی بخواهد مدلی به آن بدهد یا خط ریش بگذارد یا هر شکلی دیگری به آن بدهد، زیرا این مدلها مستلزم تراشیدن قسمتی از موی ریش هستند در حالیکه تراشیدن ریش جایز نیست.

زیرا این عمل سرپیچی از پیامبر صلی الله علیه وسلم است، که فرموده است:

«أَعْفُوا اللَّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ».

«ریش را دراز کنید و سبیل را کوتاه نمایید». بخاری (۵۸۹۲، ۵۸۹۳) و مسلم (۲۵۹)، (۲۶۰)

و در روایتهای دیگری فرموده اند: «وَأَرْحُوا اللَّحَى» (ریش را دراز کنید). «وَوَقِّرُوا اللَّحَى» (ریش را زیاد کنید).

از طرفی هدف از گذاشتن ریش چیزی جز تبعیت از سنت پیامبران الهی علیهم الصلاة والسلام نیست، پس اگر اینگونه است و قرار است به دلیل پیروی از سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم و دیگر پیامبران ریش گذاشته شود، پس زدن مدلی بر ریش بر اساس چه نیتی است؟! آیا به نیت زیبایی و تقلید از مدلهای افراد جاهل و یا غیره است و یا به نیت تبعیت از سنت نبوی؟!

اگر کسی حتی به ریش خود مدلی نزند ولی نیت او از گذاشتن ریش تبعیت از سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم نباشد، در اینصورت عمل او هیچ ارزشی ندارد، و کسی که قصد دارد تا به سنت پیامبران الهی عمل کند، بنابراین ناچار است تا همانند آنها بدون مدل ریش بگذارد، وگرنه عمل او ارزشی ندارد.

مجازات ریش تراش در اسلام:

از ظاهر نصوص چنین برمی آید که مجازات و عقاب گناهان مختلف، متفاوت است. مثلاً گناه سرقت با زنا با ربا متفاوت است، بعضی از گناهان بزرگ هستند و بعضی دیگر همانند ربا در میان گناهان کبیره نیز بزرگتر است چنانکه از ابن مسعود روایت است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: (الربا ثلاثة و سبعون بابا ایسرها مثل أن ینکح الرجل أمه) «ربا هفتاد و سه دروازه است، ساده‌ترین صورت آن مانند این است که مرد با مادرش زنا کند». ابن ماجه

که این دلالت بر این دارد که ربا از زنا گناهش بزرگتر است.

به هر حال رتبه بندی درجه ی مجازات و شدت عقاب گناهان را کسی جز ذات پاک الله تعالی نمی داند، هرچند مجازات بعضی از گناهان در شرع ذکر شده است ولی نمی توان یک ترتیب یا درجه بندی ارائه داد، فقط همین قدر کافیسست که بدانیم گناهان و مجازات آنها متفاوت هست. اما این امر نباید منجر به سبک پنداشتن بعضی از گناهان شود، زیرا خود سبک پنداشتن گناه موجب بزرگتر شدن گناه خواهد شد و ما انسانها در برابر خفیف ترین عذاب نمی توانیم مقاومت کنیم والعیاذبالله..

- ریش همچنان از جمله گناهانی است که هرگز سلف صالح این گناه را انجام نداده اند ثابت شده که بعضی از مسلمانان زنا و دزدی از شان ثابت شده (مثلا: ماعز اسلمی) ولی هرگز از ایشان ثابت نشده که ریش خویش را بتراشند. [شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله می -گوید: هرکس در زمین عملی را بدون مطابقت با کتاب الله و سنت رسول الله انجام دهد درحقیقت سعی در برپایی فساد در زمین کرده است .]
- به قول دیگری: نزد سلف صالح تراشیدن ریش نسبت به زنا قبیح تر بود.

حکم قربانی ریش تراش

تراشیدن ریش چه در دهه ذی الحجه و چه دیگر ایام حرام است، زیرا این کار گناه و مخالف با سنت و ارشادات رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است. لذا ما مسلمانان را از

این گناه بر حذر می‌داریم و واجب است که این شخص توبه کند؛ چرا که ریش زینت و زیبایی مرد و هیبت و وقار اوست و وجه تمایزی بین مردان و زنان است و از شعارهای مسلمانان متعهد نیز به شمار می‌آید. تراشیدن ریش مشابحت با زنان و کافران است.

پیامبر صلی الله علیه و سلم می‌فرماید: [و من تشبّه بقرم فهو منهم]

[هر کسی که خود را مشابه قومی کند از آنان است.] { احمد (۲/۵۰، ۹۲) بزبانه فیه، ابوداود ش/۴۰۳۱، بزار در مسندش (۲۹۶۶) و طبرانی در اوسط (۸۳۲۷) با سند ضعیف، البته با شواهد به درجه‌ی حسن می‌رسد. نگا: فتح الباری (۱۰/۲۷۱) و فیض القدير (۶/۱۰۵) (۸۵۹۳) }

ضمن این که در بلند نگه داشتن ریش و رها گذاشتن آن نیز مشقت و مشکلی وجود ندارد، بلکه فرد خود را از آزار تیغی که هر روز بر صورتش کشیده می‌شود و دستمزدی که به آرایشگر و یا خرید وسایل آرایشی که هر روز یا هر هفته مبلغ زیادی صرف آن می‌شود، می‌رهاند. این شخص می‌تواند آن مال را صدقه بدهد و اجر و پاداش خود را در سرای آخرت دریافت کند.

با وجود این ما می‌گوییم: او نباید به این بماند، از قربانی کردن خودداری کند، و این کار نباید او را از قربانی کردن باز دارد. توصیه‌ی ما به او این است که گناه و ترک سنت و عبادت را با هم جمع نکند، در هر حال حتی اگر او این معصیت را ترک نکند با قربانی کردن پاداش آن را دریافت خواهد کرد.

حکم خینه (حنا) کردن ریش:

خینه کردن ریش کدام باکی ندارد؛ واز سلف صالح ثابت است که ریش خویش را خینه (حنا می کردند).

امام ذهبی در سیر اعلام النبلاء (۸/۱۲۳) می نویسد: که امام احمد ریش خود را خینه (حنا) می کرد.

در داستان پدر ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ آمده است؛ رسول الله صلی الله علیه وسلم که ایشان وقتی پدر ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ را دیدند و ریش بلند و سفید او را دیدند که مثل گیاه ثغامه سفید بود، فرمود: «غَيِّرُوا هَذَا بِشَيْءٍ وَاجْتَنِبُوا السَّوَادَ» مسلم [۲۱۲۰] «موهای سفید را تغییر دهید و از رنگ سیاه پرهیزید.»

بناءً در احادیث پیامبر اسلام تنها از رنگ سیاه منع شده و بس، و خینه کردن موی و ریش باکی ندارد. [والله اعلم]. فتاوی اهل حدیث (۲/۷۶).

حکم رنگ کردن ریش با رنگ سیاه:

رنگ کردن ریش و موی با رنگ سیاه چه برای مرد و یا زن حرام میباشد.

در این مورد احادیث صحیح زیادی آمده است، معروفترین آنها حدیثی است که در داستان پدر ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ آمده است.

مسلم در صحیح خود از جابر بن عبد الله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که ایشان وقتی پدر ابوبکر صدیق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ را دیدند و ریش بلند و سفید او را دیدند که مثل گیاه ثغامه سفید بود، فرمود: «غَيْرُوا هَذَا بَشْيٍءٍ وَاجْتَنِبُوا السَّوَادَ» (مسلم ۲۱۲۰) «موهای سپید را تغییر دهید و از رنگ سیاه پرهیزید.» و در روایتی آمده «وَجَنَّبُوهُ السَّوَادَ» ابن ماجه (۳۶۲۴).

احمد و ابو داود و نسائی با سند صحیح از ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روایت کرده اند که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: «يَكُونُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ يَخْضِبُونَ بِهَذَا السَّوَادِ كَحَوَاصِلِ الْحَمَامِ لَا يَرِيحُونَ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ» «در آخر الزمان گروهی خواهند آمد که با رنگ سیاه موهایشان را رنگ می نمایند؛ این گروه بوی بهشت به مشامشان نخواهد رسید.» آلبانی در صحیح سنن ابی داود (۳۵۴۸) آن را صحیح قرار داده است.

این وعید و هشدار سختی است. در این مورد احادیث دیگری هست که همه بر حرام بودن رنگ کردن مو با رنگ سیاه و مشروعیت آن با رنگهای دیگر دلالت می نماید.

حکم تراشیدن ریش دیگران (بخصوص حکم سلمان های یکه ریش دیگران را میتراشند):

همانگونه که تراشیدن ریش خود حرام است، تراشیدن ریش دیگران نیز حرام است، زیرا این کار نوعی همیاری برگناه و معصیت است که الله تعالی ما را از آن منع کرده است:

[وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ] [مائده: ۲]

«بر گناه و ستم همدیگر را یاوری نکنید».

شما اجازه دارید که موهای مردان را شانزه زده و یا روغن و عطر بمالید، ولی اجازه نداری که این کار را در حق زنان نامحرم انجام بدهی.

چرا حکام مسلمانان ریش می تراشند؟!

باید گفت که این سؤال احمقانه ی است که حکام ریش می تراشند ما نیز می تراشیم! اصلاً بحث ما در مورد حکام نیست.. حکام سخنگویی اسلام نیستند بلکه سخنگویی اسلام قرآن و احادیث صحیح پیامبر اسلام میباشد و بس. پیروی از حکام در موافقت کتاب و سنت است نه خواهشات.

الله تعالی می فرماید: « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا» (نساء ۵۹)

ای کسانی که ایمان آورده اید! اطاعت کنید خدا را! و اطاعت کنید پیامبر خدا و اولو الامر را (حکما یا علما) و هرگاه در چیزی نزاع داشتید، آن را به خدا و پیامبر بازگردانید (و از آنها داوری بطلبید) اگر به خدا و روز رستاخیز ایمان دارید! این (کار) برای شما بهتر، و عاقبت و پایانش نیکوتر است.

اگر در این آیه مبارکه دقت کنیم متوجه خواهیم شد که کلمه "أَطِيعُوا" (یعنی: اطاعت کنید) را فقط برای الله و رسولش استفاده شده است ولی برای "اولی الامر" بکار برده نشده! یعنی نفرموده: "أَطِيعُوا أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ" ، و لذا علما فرموده اند این بدان سبب است که ممکن است علما یا حکما در اقوال یا اوامر خود خطا کنند و بر همین اساس اطاعت از آنها (یعنی حکما و علما) همیشه واجب نیست مگر زمانی که اقوال خود را به الله و رسول مستند نمایند زیرا اگر اقوال خود را به الله و رسولش ربط دهند، اینبار امر آنها واجب الاطاعت خواهد شد.

لذا التزام نداشتن حاکم به مسائل شرع دلیل بر درستی یا نادرستی حکمی شرعی نیست!

شبهه: من ریش خود را میتراشم تا بتوانم در کشور های کفری دعوت کنم !!!

قبل از اینکه مردم را با این عقیده ی فاسد خود که یک امر مهم شرعی را ترک کنی و مردم را به شریعت دعوت دهی خود مشکل در دینت داری!!.

عزیزم: برای رساندن پیام الله تعالی شما نایستی از محدوده شرع خارج شوید و نباید به این بهانه احکام شرعی را تعطیل نمایید و فراموش نکنید که شما فقط سبب هدایت مردم خواهید شد اگر بر طبق راهنمایی شرع عمل نمایید و این الله تعالی است که قلوب مردم

را تغییر می دهد و اگر اراده نمایند آنها را هدایت می کند و در این میان داعیان دین جز مبلغ دین جای دیگری ندارند.

از سویی مسلمانان باید بعنوان اتمام حجت بر مردم تمامی احکام وارده از سوی الله تعالی را در خود و جامعه ی خود پیاده نمایند و تعطیل نمودن احکام اسلامی در داعیان دین منافی این اتمام حجت بر مردم خواهد شد.

اما ترک برخی از مظاهر اسلامی بستگی به حکم آنها دارد. اگر حکمی واجب باشد یا ترک آن حرام باشد در اینصورت جایز نیست به بهانه دعوت مردم آن امورات تعطیل شوند هر چند که از آن متنفر باشند.

داعیان مامور به دعوت دین به شیوه ای پسندیده هستند ولی مامور به ترک احکام برای دعوت نیستند. در سوالی که درباره ی اینکه آیا به هنگام دعوت زنان بی حجاب می توانیم آنها را مخاطب قرار دهیم ، از جناب شیخ ابن عثیمین رحمه الله می پرسند ایشان جواب می دهند: "آری، شما باید آنها را دعوت نمایید ولی باید چشم خود را از آنها فروبندید زیرا شما مامور به دعوت الی الله هستید و نیز مامور شده اید به ترک آنچه که خدا آنرا حرام کرده است" (الإجابات علی أسئلة الجالیات - (۱۹/۱) .

و داعیان دین بجای اینکه ظواهر اسلامی را از خود بزدایند باید با مقید کردن خود به آن ظواهر، داعی آن احکام باشند. و با مردم با اخلاقی حسنه و نیکو رفتار نمایند و از عجله پرهیزند و در دعوت خویش حکمت داشته باشند. و مطمئن باشید اگر الله تعالی

اراده نداشته باشند هیچ اسبابی منجر به هدایت انسانها نخواهد شد حتی اگر به قول برخی از اهل بدعت برای دور کردن خود از تنفر مردم ظواهر اسلامی ترک شوند!

اما اگر برخی از امورات و احکام مستحب باشند، در اینصورت با توجه به اینکه دعوت به اسلام و توحید مهمتر است ایرادی ندارد که آنها ترک کرد البته به این نیت که قصد دعوت کسانی را دارید که آن امورات مستحب مانع دعوت شما می شود نه از روی تهاون و تنبلی ترک شوند.

در این مورد شیخ صالح المنجد می گوید: "شکی نیست که دعوت مردم به توحید و مسائل عقیده و تعلیم آنها از بقیه امورات مهمتر است، زیرا توحید آغازگر دعوت انبیاء و رسولان الهی بوده است و اولین واجب بر هر مکلفی است و شرط قبول بقیه اعمال است... و اگر بر تو ظاهر گشت یا چنین گمان کردی که التزام تو به آن امورات مستحب باعث می شود که مخاطبان بر تو بشورند یا تو را بدنام کند بگونه ای که مردم از تو متنفر شوند و به سخنان گوش ندهند، در اینصورت بر تو ایرادی نیست که آن مستحب را ترک کنی به جهت مراعات حال مخاطبان، و خداوند نیت تو را از این کار می داند و تو آنها را از روی تنبلی و تهاون ترک نکرده ای بلکه به جهت مصلحت دین بوده و ان شاءالله ماجور خواهی بود. وصلی الله علی نبینا محمد." (الإسلام سؤال

بنابراین نتیجه می‌گیریم که دعوت به دین هر چند دعوت به اصول هم باشد باعث ترک امورات واجب و مباح بودن حرامها نمی‌شود (و امورات حرام بجز در حالت ضرورت و اکراه مباح نخواهند شد) ولی اگر جزو مستحبات باشد در اینصورت اگر مصلحت اقتضا نماید می‌توان آنها را ترک نمود.

آیا میتوان شخص ریش تراش را فاسق نامید؟!

مفتی شفیع حنفی میگوید: شخصیکه همیشه ریش خود را میتراشد؛ زندیق از دنیا می‌رود، زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم به گذاشتن ریش امر کرده و تمام پیامبران ریش دار بودند.

توصیف فرد ریش تراش به فسق کاملاً بجا و درست است، بویژه اگر بر این عمل اصرار بورزد. ولی دعوتگران نباید قبل از پند و اندرز، ریش تراش را تفسیق نمایند، زیرا شیوهی اسلامی امر به معروف و نهی از منکر ایجاب می‌کند که با روش نرم و ملامت افراد گناهکار را نصیحت کنند چه معمولاً این گونه افراد از شنیدن و قبول نصیحت تنفر دارند، بنابراین بر دعوتگر لازم است که ابتدا با او با نرمی صحبت کرده و نصیحتش کنند و اگر از قبول آن خودداری کرد و به معصیتش ادامه دارد مانعی نیست که تفسیقش کنند.

حکم اجاره و کرایه دادن دوکان به آرایشگاه ها و سلمان (دلاک):

اجاره دادن مغازه ها (دوکان) به آرایشگرهایی که مرتکب تراشیدن ریش می شوند (و آرایشگاه های در بیرون زنان را آرایش میکند) روا نمی باشد.

و مبلغی که از چنین اجاره ای بدست می آید حرام و ناروا می باشد زیرا آنها سود و درآمد حرامی را در ازای اجازه دادن دریافت می نمایند.

پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: (هرگاه الله چیزی را ناروا گرداند، بها و درآمد حاصل از آن را هم حرام و ناروا قلمداد می نماید) [سنن أبو داود (۳۴۸۸)]

و در بیان علت ناروائی کوتاه کردن و تراشیدن ریش بایستی گفت: سعید فرزند مسیب از ابو هریره که الله از هر دوی آنان خشنود باد نقل نموده است که فرمود: (آتش پرستی که ریش خود را تراشیده و سبیل هایش را رها ساخته بود نزد پیامبر الله محمد - که درود و سلام بی کران الهی نثارش باد- آمد و ایشان خطاب به شخص آتش پرست فرمود: (وای بر تو؛ کدامین انسان تو را ملزم به انجام چنین کاری نموده است؟) فرد آتش پرست پاسخ داد: کسری مرا به انجام چنین اقدامی فرمان داده است؛ آنگاه پیامبر علیه الصلاة والسلام فرمود: (اما پروردگار و الامقام بنده به من فرمان داده است تا ریش خود را رها سازم و سبیل های خود را کوتاه نمایم) [سلسله الصحیحه]

چرا خجالت بکشیم از گذاشتن ریش...

به رب کعبه قسم! در زندگی جز ریش چیزی دیگری ندارم ، اما احساس این را دارم که الله همه چیز را داده برایم ، امید وارم به این ریش همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم و ابوبکر و عمر حشر شوم.

وقتی مردم از شنیدن موسیقی با صدای بلند در ماشین شان خجالت نمیکشند؛

چرا ما از شنیدن قرآن در ماشین های خود خجالت بکشیم . . .

وقتی پسران از برداشتن ابروی خود و بند انداختن به صورت خود خجالت نمی کشند؛

چرا ما از گذاشتن ریش خجالت بکشیم . . .

وقتی دختران از نشان دادن زینت و اندام شان به مردم خجالت نمی کشند؛

چرا ما از پوشانیدن بدن خود و رعایت حجاب خجالت بکشیم . . .

وقتی دختران و پسران از تقلید هنر پیشگان فاسد غربی خجالت نمی کشند؛

چرا ما از پیروی از سنت پیامبر خود و اصحاب و همسرانش خجالت بکشیم . . .

وقتی مردم از گفتن چتبات و چرندیات در جمع خجالت نمی کشند؛

چرا ما از یاد کردن الله و اخلاق نیک رسولش خجالت بکشیم . . .

وقتی جاهلان در دفاع از آیین های خرافی و پوسیده ای مانند مجوسیت و چپی چپی خجالت نمی کشند؛

چرا ما در دفاع از اسلام واقعی خجالت بکشیم . . .

وقتی دختران و پسران از نگاه کردن به نامحرمان در کوچه و بازار خجالت نمی کشند؛

چرا ما از نگاه نکردن به نامحرمان و پایین انداختن سر خویش جلوی نامحرمان خجالت بکشیم . . .

وقتی یک تعداد از جوانان در تبلیغ فساد و هرزگی خجالت نمی کشند؛

چرا ما از تبلیغ دین پاک خود خجالت بکشیم..

وقتی یک تعداد تحصیل کرده های امروزی ما از نشر پخش بدی ها در جهان مجازی خجالت نمی کشند؛

ما از نشر پخش پیام های نیک و مفید چرا خجالت بکشیم . . .

در جواب تحقیق BBC پیرامون توهین به ریش می گوئیم:

یک شبکه و دو روزنامه محلی با رویکرد مشخص، پژوهشی تایید نشده را در ارتباط با ریش، سگها و میکروبها منتشر نمودند.

ابتدا به آنها می‌گوییم: ما به داده‌های شما درباره میکروب‌های موجود در سگ‌ها احترام می‌گذاریم چرا که همه از میکروب‌های سگ مطلع هستند.

اما در مورد ریش بایستی خاطر نشان ساخت: شاید پژوهشی که شما از آن سخن می‌رانید بر سیک‌ها، هندوها، کسانی که از مد ریش اربابان غربی‌شان تقلید می‌کنند یا افراد مشابه دیگر اجرا شده باشد!

اما کسانی که پیرو سنت محمد صلی الله علیه وسلم هستند به شما یادآور می‌شوم که پای هر یک از آنان که روزانه پنج بار جهت آمادگی برای دیدار با پروردگارش می‌شوید پاکیزه‌تر از چهره‌ی کسانیست که خود را کفش پاهای دشمنان امت در جنگ رسانه‌ای آنها بر ضد اسلام قرار داده‌اند.

فوائد طبی ریش:

ریش سنت تمام انبیاست و همه پیامبرانی که از جانب خداوند برای بشریت برانگیخته شده‌اند ریش داشته‌اند؛ نوح، ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، موسی، یحیی، هارون، عیسی، و محمد صلی الله علیه وسلم، همه ریش داشتند.

مسلمانانی که خود را پیرو محمد صلی الله علیه وسلم می‌دانند، ریش دارند؛ اما با این حال چند حقیقت را درباره فواید ریش که به تازگی کشف شده است، باید بدانید.

- جلوگیری از سرطان پوست:

در تحقیقی جدید که پیرامون مراقبت از پوست در (Southern Queensland) برابر پرتو بنفش به وسیله ریش در دانشگاه استرالیا انجام شد معلوم شد که ریش باعث بازگشت ۹۵ درصد پرتو بنفش تابیده از سوی خورشید می‌شود.

یکی از انواع سرطان پوست بر روی سر و گردن و صورت ظاهر می‌شود و همینطور نور خورشید باعث ۹۰ درصد ظاهر شدن علائم پیری زودرس است.

- کم کردن حساسیت‌های آلرژیک و تنگی نفس بر اساس گفتار پزشکان بخش بیماری‌های ریوی و آلرژیک نیویورک:

اگر شما از بیماری‌های تنفسی و آلرژی گلایه دارید، دلیل آن نداشتن ریش است چرا که ریش با عملکرد تصفیه‌گر مانند، باعث کاهش این بیماری‌ها می‌شود
به مانند موهای داخل بینی که مانع ورود مواد مضر به داخل بدن می‌شوند

به همین سبب هر قدر موی بیشتر در مجاری تنفسی وجود داشته باشد مانند ریش، جلوی ورود بیشتر گرد و غبار و دود و آلودگی به بدن را می‌گیرند

وقتی که موهای پوستتان را اصلاح کردید، آن را دست کم نگیرید؛ به سبب تیغ اصلاح، زخمی می‌شوید و این خود باعث مریضی‌های دیگری می‌شود و باعث به وجود آمدن پوستی ضعیف می‌شود

به همین سبب ترک اصلاح صورت با تیغ، نه تنها باعث کمتر شدن ابتلا به بیماری‌ها می‌شود بلکه باعث مقاوم شدن آن می‌شود

به همین دلیل است که بدون ریش بودن سبب به وجود آمدن جوش‌های پوستی می‌شود که عامل آن اصلاح ریش است

پزشکان اندام‌شناسی و پزشکان پوست در مرکز پزشکی ویکسندر در ایالات اوهایو می‌گویند:

● اصلاح ریش سبب زیان رسیدن به پوست می‌شود و به سبب اصلاح، باکتری‌ها در سطح پوست پخش می‌شوند و ریشه‌ی مو ضعیف می‌شود.

پوست صورت یک سیستم نمناک حیاتی دارد که متشکل از چربی است و این چربی‌ها موادی ترشح می‌کنند که باعث نمناک بودن پوست می‌شود.

● داشتن ریش پُریشت نه تنها باعث جلوگیری از خراشیده شدن پوست می‌شود بلکه باعث حفظ طراوت پوست نیز می‌شود

جوان بمانید این طبیعی است که داشتن ریش باعث بازگشت نور خورشید از سطح پوست می‌شود و این خود عاملی در جهت جوان ماندن پوست در درازمدت است

جلوگیری از مریضی این طبیعی است که وقت سرما به خصوص در فصل زمستان و پاییز، ریش عامل گرم نگه داشتن پوست صورت است در برابر سرما و هرچه ریش بلندتر باشد، این توانایی افزایش می‌یابد

کم کردن میزان عفونت به دلیل داشتن ریش، دیگر نگران وجود عفونت‌های باکتریایی در پوست نباشید، ازدیاد ریش در صورت، سبب تولید و جمع شدن مواد می‌شود و به دلیل داشتن ریش همیشه تولید می‌شوند.

ومن الله التوفیق

ختم رساله باذن الله | شب جمعه ۱۳۹۸

- فتاوی اهل حدیث «مکمل»
- رد برصدیدعت درجامعه.
- فتاوی علامه ابن عثیمین [به زبان فارسی]
- زندگی نامه امام ابن تیمیه وخدمات او به اسلام.
- (۵۰) احادیث باطل.
- احادیث باطل مشکوٰۃ المصابیح.
- ابوحنیفه رح واحناف.
- (۸) رکعت تراویح.
- حقیقت مولانای روم (مثنوی معنوی).
- احکام ومسائل اعتکاف.
- احکام ومسائل عیدین.
- (۱۳) سوال از صوفی ها.
- حکم مسح بر جراب.
- تخریج احادیث ضعیف وموضوعی ریاض الصالحین.
- زندگی نامه امام محمدبن عبدالوهاب
- زندگی نامه و ، واقعات حیرت انگیز امام احمد
- حکم خروج باجماعت تبلیغ.
- تفاوت ما با سلف صالح.
- سنگسارحکمی از احکام الله.
- شرح افغانی ، بر اربعین نووی [دو جلد]
- معرفی تفاسیر اسرائیلی وکتب ضعیف.
- حکم تعویذ دراسلام.
- «۵۰۰» اقوال سلف الصالح.
- قصه های شیرین محمدی و سلف صالح.
- «۳۳» سبب برای خشوع درنماز.
- القول الصحیح فی بیان مالیس بصحیح.
- تجلیل از روز نوروز در آئینه قرآن وحدیث.
- جامع الاحادیث الصحیح (درمدرسه ی رسول الله ﷺ).
- احکام ومسائل روزه ماه مبارک رمضان.
- قدس را چگونه از اسارت آزاد نماییم؟
- حالت سلف صالح در رمضان.
- احکام ومسائل «رکات فطر».
- زندگی نامه زنان رسول الله ﷺ.
- احکام ومسائل عید قربان.
- ۱۰۰ سوال وجواب پیرامون زندگی محمد ﷺ.
- پرسش از شما پاسخ از رسول الله ﷺ.
- زندگی نامه دکتر ذاکر نایک حفظه الله.
- الله درکجاست؟.
- احکام وآداب عاشورا.
- اهل الحدیث هم اهل النبی ﷺ.
- امور خلاف شریعت.
- توسل مشروع ونامشروع.
- حقوق زن در اسلام.
- دفاع از شهید «امام سیدقطب».
- دفاع از ابوهریره.
- سیره النبی ﷺ برای جوانان.
- حکم مسح بزرگدن.
- نماز رسول الله ﷺ.
- اجماع علمای محمدی برکفر ابن عربی.
- زنان ومردان لعنتی (زنان ومردان یکه رسول الله ﷺ از آنها بیزارى خود را اعلان نموده است).
- حکم تجلیل از میلاد النبی ﷺ.
- وجوب گذاشتن ریش در اسلام.
- ترجمه فارسی شروط الصلاة.
- زندگی نامه شیخ احمد دیدات.
- شرح فارسی عمدة الاحکام.
- شناخت فرقه های گمراه.
- زندگی نامه ابوذر غفاری رضی الله عنه.
- دفاع از ام المؤمنین عائشة رضی الله عنها.
- امام مهدی حقیقی وخیالی.
- ترجمه فارسی «رسائل فی الطهارة والصلاة النبی ﷺ» (نمازتصویری).
- تخریج احادیث صحیح وضعیف «دادالطالبین»
- اقوال اهل علم در کفر دشنام دهنده صحابه.
- واجب بودن یاد گیری «زبان عربی»
- زندگی نامه شیخ عبدالله عزام رحمه الله.
- امریکا قاتل بشریت.
- سیره فارسی یاران رسول الله ﷺ.
- زندگی نامه امام ابن قیم رحمه الله وخدمات او به اسلام.
- دجال کیست و چگونه خارج می گردد؟
- دانستنی هایکه تاحالا نمیدانستید!
- زندگی نامه شیخ ناصر الدین آلبانی رحمه الله